

Cơ sở lý luận về quản lý hoạt động phát triển ngôn ngữ cho trẻ mẫu giáo 5 - 6 tuổi ở các trường mầm non

Lê Thị Thu Phương*

*Trường Mầm non Cát Tường, quận Tân Phú, TP. Hồ Chí Minh

Received: 2/11/2024; Accepted: 12/11/2024; Published: 20/11/2024

Abstract: Language development helps children form and develop language skills such as listening, speaking, pre-reading, and pre-writing. In addition, it also helps children develop thinking, cognitive and emotional abilities. Children use language to make sense of the world around them, form concepts and classify information; Express personal wishes, form a sense of morality and social values. Managing language development activities for preschool children 5 - 6 years old in preschools is influenced by factors within the school such as management awareness and capacity, teachers' awareness and capacity, and educational institutions. Quality facilities ensure language development activities for preschool children 5-6 years old.

Keywords: Theory, Management, Language Development, Preschool children

1. Đặt vấn đề

Phát triển ngôn ngữ cho trẻ là một trong những nhiệm vụ quan trọng nhất ở trường mầm non (MN). Việc phát triển ngôn ngữ giúp trẻ hình thành và phát triển các năng lực ngôn ngữ như nghe, nói, tiền đọc và tiền viết. Ngoài ra, còn giúp trẻ phát triển khả năng tư duy, nhận thức và tình cảm. Trẻ sử dụng ngôn ngữ để tạo ra ý thức về thế giới xung quanh, hình thành khái niệm và phân loại thông tin; diễn đạt ý muốn cá nhân, hình thành ý thức về đạo đức và giá trị xã hội. Trẻ học cách tôn trọng người khác và thể hiện lòng tốt đẹp thông qua lời nói. Ngôn ngữ trở thành chiếc cầu nối giúp trẻ tiến vào thế giới xung quanh đầy thú vị, hấp dẫn của con người.

Trong những năm gần đây phát triển ngôn ngữ (PTNN) cho trẻ MN được Đảng và Nhà nước, Bộ Giáo dục và Đào tạo luôn quan tâm. Cụ thể trong Văn bản hợp nhất số 01/VBHN-BGDĐT của Bộ Giáo dục và Đào tạo ngày 13/4/2021 về Thông tư ban hành Chương trình giáo dục MN (GDMN) đã xác định “Mục tiêu của GDMN là giúp trẻ em phát triển về thể chất, tình cảm, trí tuệ, thẩm mỹ, hình thành những yếu tố đầu tiên của nhân cách, chuẩn bị cho trẻ em vào lớp một; hình thành và phát triển ở trẻ em những chức năng tâm sinh lý, năng lực và phẩm chất mang tính nền tảng, những kỹ năng sống cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc học ở các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời”; “Chương trình GDMN nhằm giúp trẻ từ 3 đến 6 tuổi phát triển hài hoà về các mặt thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm, kỹ năng xã hội và thẩm mỹ, chuẩn bị cho trẻ vào học ở tiểu học”.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Hoạt động (HD) PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi

Phát triển ngôn ngữ (PTNN) cho trẻ từ 0 – 6 tuổi là một nhiệm vụ quan trọng trong công tác GDMN, là quá trình hình thành và phát triển ở trẻ 4 kỹ năng ngôn ngữ cơ bản: nghe, nói, đọc, viết. Nhiệm vụ PTNN cho trẻ ở từng độ tuổi khác nhau, cần lựa chọn sử dụng các phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động PTNN sao cho phù hợp, hiệu quả.

HDPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi là hoạt động có chủ đích của giáo viên với vai trò là người tổ chức, hướng dẫn bằng cách sử dụng các phương pháp, biện pháp, hình thức tổ chức phù hợp với nhu cầu, khả năng, hứng thú của trẻ nhằm giúp trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi chủ động, tích cực lĩnh hội các kiến thức về ngôn ngữ.

2.2. Quản lý HDPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN

Quản lý HDPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi là sự tác động có chủ đích của chủ thể quản lý lên HDPTNN cho trẻ bằng các mục tiêu, phương pháp, biện pháp, hình thức tổ chức nhằm tác động đến đối tượng quản lý bằng hệ thống các công cụ, phương tiện của quản lý nhằm giúp trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi phát triển tốt các kỹ năng nghe, nói, đọc, viết và chuẩn bị tâm thế sẵn sàng vào lớp 1.

2.2.1. Lập kế hoạch HDPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN

1) Phân tích đánh giá thực trạng những mặt mạnh, mặt yếu, thuận lợi và khó khăn trong hoạt động PTNN cho trẻ.

2) Xác định mục tiêu, nội dung của hoạt động

PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi trong trường MN.

3) Xác định các biện pháp, các hành động cụ thể để thực hiện kế hoạch hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

4) Xây dựng kế hoạch hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi theo tuần, tháng, năm phù hợp với chủ đề để định hướng cho các bản kế hoạch giáo dục cụ thể của giáo viên trong lớp mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

5) Xây dựng kế hoạch sử dụng kinh phí các nguồn lực, chi phí cho hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi trong nhà trường.

6) Xây dựng kế hoạch tổ chức các lớp tập huấn bồi dưỡng cho giáo viên về hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

7) Xây dựng kế hoạch phối hợp các lực lượng trong và ngoài trường MN đối với hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

Sau khi xây dựng kế hoạch chung, Hiệu trưởng trường MN cần hướng dẫn tổ chuyên môn, giáo viên lớp mẫu giáo 5 – 6 tuổi xây dựng kế hoạch hoạt động PTNN của tổ, lớp bằng cách xác định các mục tiêu và nhiệm vụ cụ thể, từ đó đề ra các biện pháp và điều kiện cần thiết, phù hợp giúp đạt được mục tiêu đã đề ra.

2.2.2. Tổ chức thực hiện HĐPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN

Căn cứ vào các luận cứ nêu trên, công việc của hiệu trưởng khi tổ chức thực hiện kế hoạch hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi gồm:

1) Xây dựng tổ chức bộ máy quản lý của đơn vị, lựa chọn phương pháp tối ưu nhất, linh hoạt, dễ hoạt động, tiết kiệm thời gian, đảm bảo hiệu quả công việc.

2) Xác định và phân công nhiệm vụ, quyền hạn cụ thể, chi tiết, rõ ràng cho các bộ phận.

3) Quản lý nhân sự, xây dựng chuẩn đánh giá cán bộ, giáo viên trong hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

4) Tổ chức các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ về hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

5) Xác lập mạng lưới các mối quan hệ và thực hiện giải quyết tốt các mối quan hệ tạo điều kiện tốt nhất để tổ chức hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi đạt được các mục tiêu đã xác định.

Để xây dựng cơ cấu tổ chức hợp lý và hiệu quả cần: Phân công, phân cấp hợp lý, khoa học đối với các thành viên, người đứng đầu là hiệu trưởng chịu trách nhiệm chung, các bộ phận, cá nhân chịu trách nhiệm từng mảng công việc phụ trách. Hiệu phó

chuyên môn thống nhất với tổ trưởng chuyên môn và các giáo viên về cách thức, biểu mẫu kế hoạch tổ chức hoạt động PTNN.

2.2.3. Chỉ đạo thực hiện HĐPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN

1) Ra các quyết định quản lý phù hợp để thực hiện kế hoạch hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

2) Chỉ đạo thực hiện các nội dung của hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

3) Chỉ đạo thực hiện các hình thức của hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

4) Động viên khích lệ, tạo động lực cho các thành viên tham gia hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

5) Chỉ đạo phân bổ nguồn tài lực, vật lực phù hợp thúc đẩy hoạt động PTNN đạt hiệu quả tốt.

6) Điều chỉnh kế hoạch, đổi mới về phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động PTNN (nếu cần).

7) Tổng kết việc thực hiện kế hoạch hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

2.2.4. Kiểm tra việc thực hiện HĐPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN

Kiểm tra, đánh giá hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN là việc xác định các tiêu chuẩn, tiêu chí để so sánh với mục tiêu kế hoạch khi kiểm tra đánh giá nhằm phát hiện các sai sót trong quá trình thực hiện. Từ đó có kế hoạch điều chỉnh cho phù hợp để việc thực hiện mục tiêu PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi đạt hiệu quả.

Xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá.

Thành lập tổ kiểm tra

3) Xây dựng các tiêu chí đánh giá hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

4) Hướng dẫn các thành viên trong tổ kiểm tra về nội dung cần kiểm tra, tiến trình, thời gian tiến hành và kết thúc quá trình kiểm tra.

5) Kiểm tra, đánh giá việc thực hiện kế hoạch hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi để kịp thời ra quyết định điều chỉnh các sai lệch (nếu có).

6) So sánh kết quả đo đạc thực tế so với chuẩn.

7) Đánh giá cán bộ giáo viên trong trường thông qua kết quả kiểm tra việc thực hiện hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

Các yêu cầu đối với hiệu trưởng khi kiểm tra việc thực hiện hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN: thực hiện kiểm tra phải chính xác, khách quan, phải có tiêu chuẩn rõ ràng, công khai và tôn trọng người được kiểm tra. Phải tiến hành kiểm tra, đánh giá hoạt động PTNN hàng

ngày, theo tháng, giai đoạn, cuối học kỳ, cuối độ tuổi. Cần xây dựng các tiêu chuẩn kiểm tra dựa vào Chương trình GDMN và Bộ Chuẩn phát triển trẻ 5 tuổi. Và quan trọng nhất đó là hiệu trưởng phải thông thạo chuyên môn nghiệp vụ, có tư tưởng và phẩm chất tốt, được mọi người chấp nhận.

2.2.7. Quản lý điều kiện thực hiện HĐPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN

- Quản lý cơ sở vật chất: Là những điều kiện thiết yếu để thực hiện quá trình dạy học và giáo dục trong nhà trường. Công tác quản lý cơ sở vật chất của hiệu trưởng cần có kế hoạch cụ thể rõ ràng giúp đảm bảo đủ về số lượng và chất lượng phục vụ tốt nhất cho hoạt động PTNN cũng như các hoạt động khác trong nhà trường. Thường xuyên kiểm tra, nắm bắt nhu cầu sửa chữa, trang bị thêm cơ sở vật chất, trang thiết bị, học cụ, đồ dùng đồ chơi ở các bộ phận kịp thời, đảm bảo mục tiêu của hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi.

- Quản lý môi trường trong lớp và môi trường ngoài lớp học: Để môi trường lớp học có sự hấp dẫn lôi cuốn trẻ, trước hết người giáo viên cần đầu tư, bổ sung về đồ dùng, đồ chơi làm phong phú, đa dạng lớp học. Sắp xếp, bố trí phù hợp, gọn gàng, đẹp mắt điều này làm tăng hứng thú cho trẻ tham gia vào các hoạt động.

Môi trường ngoài lớp: Môi trường thiên nhiên và môi trường xã hội tạo điều kiện cho trẻ hoạt động, khám phá, vui chơi và học tập hàng ngày. Môi trường này tạo cơ hội cho trẻ trải nghiệm, phát triển vận động, PTNN phù hợp với điều kiện và văn hoá của địa phương. Việc thường xuyên tu bổ, trang trí khuôn viên, cho trẻ tham gia vào quá trình trồng và cải tạo vườn cây, nâng cấp và bổ sung các loại đồ dùng, đồ chơi trong khuôn viên trường giúp trẻ hứng thú và hoạt động tích cực hơn trong hoạt động PTNN.

Quản lý nguồn nhân lực: Quản lý nguồn nhân lực là hoạt động quản lý phức tạp mà người CBQL cần thực hiện để quản lý hoạt động giáo dục trong nhà trường. Để hoạt động PTNN cho trẻ đạt hiệu quả, đòi hỏi CBQL phải có năng lực quản lý, là tấm gương về đạo đức, lối sống, thực hiện nghiêm túc các quy định của ngành. Hiệu trưởng cần nắm rõ tâm tư, nguyện vọng của các thành viên trong nhà trường, có sự phân công nhiệm vụ đúng người, đúng việc cũng như lên kế hoạch bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ phù hợp.

Đội ngũ giáo viên cần có năng lực và được đào tạo đúng chuẩn hoặc trên chuẩn. Có khả năng sử dụng các biện pháp, hình thức tổ chức hoạt động nhằm

đảm bảo thực hiện tốt mục tiêu đề ra của PTNN cho trẻ.

Quản lý các điều kiện về cha mẹ trẻ: Hiệu trưởng thực hiện các biện pháp quản lý về phối hợp với cha mẹ trẻ thông qua công tác tuyên truyền, vận động, phổ biến kiến thức khoa học về cách giáo dục trẻ. Giúp cha mẹ trẻ hiểu rõ về mục tiêu giáo dục trẻ trong hoạt động đặc biệt là hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi, từ đó có thể đồng hành cùng nhà trường trong các hoạt động PTNN cho trẻ cũng như đối với các hoạt động khác. Đồng thời để thực hiện tốt công tác xã hội hoá giáo dục, hiệu trưởng cần lập ra kế hoạch mua sắm, trang bị về cơ sở vật chất, trang thiết bị học tập, trao đổi với đại diện cha mẹ học sinh, tiếp nhận hỗ trợ (nếu có).

3. Kết luận

Hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển toàn diện cho trẻ và chuẩn bị cho trẻ tâm thế tốt trước khi vào lớp 1. Sau quá trình nghiên cứu, tìm hiểu đã làm rõ các khái niệm cơ bản của đề tài như khái niệm ngôn ngữ, HĐPTNN, quản lý hoạt động PTNN ở trường MN. Đồng thời quản lý hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở trường MN là một hệ thống các tác động sư phạm như lập kế hoạch hoạt động PTNN, tổ chức và chỉ đạo thực hiện hoạt động, kiểm tra đánh giá kết quả tổ chức hoạt động PTNN.

Quản lý hoạt động PTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi ở các trường MN chịu ảnh hưởng bởi các yếu tố bên trong nhà trường như nhận thức và năng lực quản lý của CBQL, nhận thức và năng lực của giáo viên, cơ sở vật chất chất lượng đảm bảo cho HĐPTNN cho trẻ mẫu giáo 5 – 6 tuổi. Ngoài các yếu tố bên trong nhà trường, thì quản lý hoạt động PTNN còn chịu ảnh hưởng bởi các yếu tố bên ngoài nhà trường như chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, sự chỉ đạo của các cấp.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2020). Điều lệ trường MN. Ban hành kèm theo Quyết định số 52/2020/TT-BGDĐT ngày 31/12/2020.
2. Bùi Đức Tú (2024), *Giáo trình Quản lý Nhà nước về Giáo dục*, Trường Đại học Sài Gòn.
3. Lê Thị Ánh Tuyết, Lê Thị Bắc Lý (2011), *Giáo trình Phương pháp đọc, kể diễn cảm thơ, truyện cho trẻ em lứa tuổi MN*. NXB Đại học Sư phạm
4. Trần Ngọc Thiên Trang (2022), *“Quản lý hoạt động giáo dục thẩm mỹ cho trẻ mẫu giáo ở các trường MN công lập quận Gò Vấp, Thành phố Hồ Chí Minh.”*